

Stille synger skønhed over Ponte dei Sospiri

Af Carsten Ploug Olsen

*I begyndelsen var skønheden
Som foster krummer du dig
Om den skønhed du bringer til verden
Når du fødes og lever*

*I begyndelsen var stilhed
Over en spejlblank søflade
Gyldne noder daler blidt
Fra Urfuglens åbne vinger*

*I begyndelsen var glæden
Sorgen kom først senere
Nu drypper den sine ædle sten
I livets bæger og bortlyser natten.*

Skønhed

For syv år, 5 dage, 16 timer, 44 minutter og 53 sekunder siden var jeg impliceret i et alvorligt trafikuheld. Sådan siger de. Jeg husker intet. Som når man klipper et gammeldags kassettebånds spole over, klipper et stykke ud, sætter enderne sammen igen og afspiller båndet.

Det ene øjeblik: Jeg kommer cyklende langs Sdr Boulevard på vej til en forelæsning på Universitetet med hovedet fuld af matematiske formler og mulige tolkninger af Schrodingers ligninger.

Det næste øjeblik: Jeg ser et par dybe mørke øjne se bekymret ind i mine. Jeg ligger i en seng, jeg ved ikke hvor. Hvorfor ligger jeg her? Hvem er det, der ser så alvorligt på mig?

Du er på hospitalet. Vi var ved at miste dig. Du er lam i den højre side som følge af en alvorlig hjernelæsion, men du lever. Du er et mirakel.

Sådan siger de. Men det vigtigste der skete, og det mest problematiske, er den forandring i min personlighed, som ulykken forårsagede:

Væk er alle fysiske og matematiske teorier og formuleringer, alle tolkninger af kosmologiske lovmæssigheder og formodninger, alt det er støvsuget væk fra min hjerne. Til gengæld - og nu kommer det vigtige - er jeg efter ulykken simpelthen ikke i stand til at se noget som helst dårligt i mine omgivelser. Jeg ser skønheden.

Efter et stykke tid med genoptræning og kamp blev jeg tilkendt højeste førtidspension, da man skønnede, at min erhvervsevne var lig nul. Om det skyldtes mit fysiske eller psykiske handicap ved jeg ikke. Men jeg påskønner omsorgen i det.

Jeg kunne se det med det samme: De dybe, alvorlige øjne, bag hvilke en person var, der havde viet sit liv til at hjælpe, og hvis ikke det kunne lade sig gøre, så at lindre, og hvis også det glippede, så trøste. Det så jeg i de små rynker om øjnene, særligt det højre, rynker der sitrede let som følge af al den lidelse hun så hver dag, og ikke altid kunne afhjælpe. Rynkerne betød kærlighed, og som følge af den, sorg. Afmægtighed og vilje til at prøve på trods.

Jeg ser det meget konkret. Og ikke nok med det. Som følge af min ændrede psykiske konstitution er jeg også nødt til at sige til andre, hvad jeg ser. Som for eksempel i går hvor jeg fra min el-scooter så en særdeles smuk kvinde med en i øvrigt smart og klædelig *hijab* sidde i en bus, der netop kørte forbi. Det var den måde hendes underlæbe skød sig let frem og gav hendes profil et særpræg, der fortalte en historie om renhed og ro og højhed - og humor. Jeg kunne se, at hun ofte lo og så mildt på verden og dens mennesker.

Jeg ville straks indhente bussen, stå på ved næste stoppested, indløse billet og forsigtigt sætte mig ved siden af hende, hvis hun gav mig lov, og så ville jeg fortælle hende, at jeg havde set hende sådan som det nu engang var. Desværre er mit køretøj ikke verdens hurtigste, og bussen kørte som død og djævel langt forud og jeg måtte opgive.

Så også jeg er undertiden afmægtig og derfor sørger også jeg. Jeg vil så gerne have, at mennesker skal vide, hvor smukke de er. Det glemmer de nogle gange. Selv de værste psykopater har et smukt punkt, hvorom sjælen runder sig som et foster i det trange svøb. Nogle gange skal man sige det, for at skønheden kan slippe ud så alle kan se det. Det er min opgave.

Ligesom *Sokrates* engang var jordemoder for antikkens erkendelse, er jeg jordemoder for menneskers skønhed. Det er meget konkret. Som for eksempel da jeg forleden så en ældre mand sidde på en bænk med en øl i den ene hånd, og en hund ved sine fødder. Jeg så hundens tilbudende blik på manden, og jeg så hvordan hunden ligesom så det samme som jeg: En mand, et menneske, der var skabt til at yde omsorg, men som havde lidt nederlag uden dog af den grund at give op. Et menneske med en udtalt evne til at elske, men som ikke altid havde lejlighed til det.

Det er en dejlig hund. Den slægter dig på. Se, hvor den følger dine mindste bevægelser og kun venter godt. Det er en dejlig hund.

Tak skal du have. Ja, Kingo er god. Jeg har haft ham fra hvalp. Du forstår, det var kærlighed ved første blik. Han har aldrig gjort nogen fortræd. Aldrig bidt nogen. Kun gøet lidt. Men det er jo hvad der sker. Ja, ja.

Pas godt på jer selv. Og hinanden. Det kan være vi ses igen. Hvem ved?

Nogle siger, at jeg kun ser det halve. At jeg ikke ser helheden. Nogle siger, at jeg er idiot. Nogle truer med tæsk, fordi de tror, at jeg er ude på at score deres dame fordi jeg siger, at netop den fregne cirka 2 cm sydvest for næsen viser en skønhed så stor, at det næsten gør ondt.

Men - herregud og så videre.

Lider jeg af ondartet kronisk lyssind?

Er den der kun ser mørke ikke blind?

Hvem siger, at jo mørkere billede, jo dybere sandhed? Det er jo netop det: Jeg ser et billede af lys og skygge og dybde, tilsammen en helhed af ufattelig skønhed, nogle gange så stor, at jeg må se væk og snapper efter vejret. Kan noget så skønt som netop dette menneske - netop denne og alle - eksistere i verden? Er det for godt, for smukt? Må vi lyve os grimme for at tækkes den uvenlige ånd, der har sat sin finger på verden og trykket den ned?

Siden jeg fik min pension har jeg haft susende travlt. Der er så megen skønhed som har brug for at komme til verden, komme til. Nogle mener at de er for tykke, nogle at de er for tynde, nogle mener at deres bryster er for lange og numsen for flad, nogle mener at de er for dumme og grimme, andre så smukke og kloge at det er til lidelse og bekymring; altså: Rene påfund.

Nogle mener at de er for fattige, andre ruger over rigdom, nogle tager stoffer og mener at det diskvalificerer dem som mennesker. Nogle; ja,

Stort set alle ruger over noget, fordi de har glemt hvor smukke de er. De leder efter noget, opfinder grunde til at hade sig selv og andre, måske, som jeg læser ud af *Elsa Morantes* romaner, for at beskytte hjertet mod kærlighedens frygtelige realitet.

Jeg må afsted. Straks. Jeg starter scooteren og kører min runde i denne smukke, dybe, sande skønhed af en verden. Jeg skal ud og forløse de skælvende, grædende, lidende kun ved at holde et spejl op for deres uforberedte blik og vise dem sig selv.

Se, det er dig, se godt efter, mærk efter, sådan er du. Og spejlet lyver aldrig.

Stilhed

Den der behersker stilhed, behersker verden.

Jeg fandt tanken i en bog som jeg tilfældigt fandt i en antikvariat en dag jeg var på vej ind på Borgen til mit arbejde som folketingsmedlem for *Det radikale Venstre*. Bogen, hvis forside var læderet så jeg ikke kunne se, hvem der havde skrevet den eller hvad titlen var, kostede 12, 50 og ændrede mit liv. Den dukkede op på magisk vis som et advarende skilt på den skillevej mellem lyset og det mørkets rige jeg var på vej ind i som lovende politiker og ministeremne.

Bogen handler om magt. Eller afmagt. Eller sand magt, ukendt af verden, men kendt af *Den Stille*.

Forfatteren henviser til en oldindisk myte af ukendt oprindelse (jeg har prøvet at google ideen, men den findes tilsyneladende ikke), som siger, at der cirka hvert 100. eller 200. år dukker et menneske op med en sådan grad af indre stilhed, at verden standser, fryser et øjeblik, som stillede en gud et spørgsmål, som standsede mørkets flod for et øjeblik sin rasen og hærgen og buldren over mennesker for at koncentrere sit kraftpunkt om dette ene menneske, som hver gang truer dets magt og nogle gange vinder, men ikke altid. Sådan, siger han eller hun, udvikles verden - eller stagnerer for en tid. Der er ingen vej tilbage. Kun fremad eller trin på stedet.

Der var noget der fangede mig i tanken. Måske min hang til magt? Men i starten var det en leg. Jeg prøvede at være stille i 5 minutter hjemme og alene. Det var let. Så udvidede jeg det til 10 minutter, 20 minutter, 1 time. Stadig let, omend jeg efter en tre kvarters tid begyndte at føle en let uro og fik trang til cigaretter, musik, tv, magasiner eller anden distraktion.

Til sidst mestrede jeg en time og 30 minutter uden de store problemer. Så tænkte jeg: Alene. Fint. Men hvad med andre mennesker. Kan jeg være stille i andres selskab? Er det sværere eller lettere?

Det var sværere. Langt sværere. Nogle gange føltes det som faldt der en sten, hård og mørk og kold og tung, i rummet jeg var i og mellem mig og de mennesker, der var tilstede. Ubehageligt. Smerte. Stilheden der larmer. Det var ingen engel, der gik forbi.

Langsomt begyndte ordene at vige. Jeg fik færre ord. Stille voksede jeg væk fra verden og ind i det ukendte. Væk fra mennesker. Jeg begyndte at frygte mennesker og den stilhed, der opstod mellem mig og dem, i starten umærkeligt, som støv fra en sommerfuglevinge, der drysser af og forhindrer sommerfuglen i at lette og flyve, senere tydeligt og pinagtigt og ikke til at se bort fra.

Jeg fik min 1. Suppleant til at overtage mine forpligtelser som folkevalgt, undskyldte mange gange over for alle dem, der trods alt havde stemt på mig ved sidste valg -

Og voksede mere og mere ind i den stilhed, der nu brølede i mig, den storm der ville kaste mig tilbage i verdens larm og uro og støj og vold.

Ordene blev færre som i et manuskript af en forfatter, der er for træt til at skabe og tale og skrive videre.

Ordene blev få. Stilhed og storm skriger mod hinanden. Og hvem er hvem?

Ordene blev fire:

Jeg er Den Stille.

Sukkenes Bro

Min kone og jeg var taget på en forlænget weekendtur til Venedig, og vi havde netop fået en aftale med en lokal gondoliere om en tur på vandet på en time, da jeg pludselig mærkede en skarp og stærk og uudholdelig smerte i venstre side af brystet.

Det næste jeg husker er en fornemmelse af at falde. Jeg nåede at tænke: Er det nu? Er det nu jeg dør?

Dernæst: Jeg bliver trukket ud af en stinkende celle, og brutalt ført ad Sukkenes Bro, *Ponte dei Sospiri*, fra fængslet til afhøring i Dogepaladset. Jeg tænker: Er dette virkeligt? For to sekunder siden var jeg sammen med Margit på vej ud på en afslappende kanalfart, og nu?

Næste tanke: Er jeg havnet i en alternativ verden, en af uendeligt mange mulige i Multiverset? Eller - hvilket jeg fandt mest sandsynligt: Er jeg faldet ind i en historie, ind i en grusom og magtfuld forfatters manuskript, en forfatter der afsøger andre mulige verdner?

Nok det sidste. Men de to muligheder udelukker ikke hinanden. Fordi: Det kan tænkes, at alle tiders digtere via fantasien har skabt forbindelse med andre verdner, hvor det der i en er fantasi, i en anden er virkelighed. Kort sagt: Sidder der digtere i andre verdner og skriver vores virkelighed, bøger, som i den verden de bliver skabt i regnes for fiktion, men som er virkelighed i en anden?

Jeg hælder mest til forfattertesen. For se nu: Forfatteren skriver mig over Sukkenes Bro til en grusom og nådesløs afhøring i Dogepaladset, se selv, der går jeg, mellem det store brød af en fangevogter og paladset, lidt til venstre den hob af mennesker, der pifter hånligt idet de tænker: *Godt det ikke er mig!*

Og se: Nu står jeg foran dommeren, der lige har siddet og stanget tænder efter en god middag, måske også med lidt vin til, men som nu retter sig op og ser på mig med et deltagende blik, som om dommen - den frygtelige - allerede har taget form i hans tanker og hjerte.

Hør hvad han siger:

Du er anklaget, stakkel som du er, for at være skyldig i al verdens ondskab og alle tiders sorger, nød, lidelse og død. Du er skyldig indtil det modsatte er bevist. Rens dig for anklagerne, eller modtag dommen!

Jeg famler ved min slidte, beskidte skjorte og ved ikke hvad jeg skal sige, hvor jeg skal begynde, eller om jeg overhovedet skal begynde.

Jeg er uskyldig. Det var ikke mig, der brændte Rom af i sin tid, det var ikke mig, der startede forfølgelserne af jøderne og siden muslimerne, det var ikke mig der startede hverken 1. eller 2. Verdenskrig, det var ikke...

Stop. Holdt. Hvilke krige? Hvad taler du om?

Jeg har glemt at vi er i det 17. Århundrede, og at de to verdenskrige endnu ikke var startet, kæmpet og afsluttet.

Ikke noget. Jeg er lidt forvirret. Det hele er lidt uklart. Anklagen er voldsom. Hvordan skal jeg bevise min uskyld? Jeg kan ikke bevise noget som helst. Jeg kan ikke bevise, at jeg er en fredelig mand uden onde hensigter, men...for blot et øjeblik siden forekom det hele mig at være anderledes, jeg var netop sammen med Margit...

Margit. Er det en medskyldig? En sammensvoren? Er I flere? Hm, mærkeligt navn i øvrigt. Fortsæt!

Jo, altså, Margit og jeg - hun er også helt uskyldig - havde fløjet herved med Ryan Air...

Stop igen! Fløjet? I er fløjet gennem luften? Hm...(afsides: Forbryderne bliver mere og mere opfindsomme, deres teknologi er rent ud forbløffende, hvis det hele da ikke er bluf...). Nå, godt, fortsæt!

Vi kom hertil med helt fredelige hensigter og ville kun slappe lidt af, da dette tilfælde...

I kom her helt fredeligt flyvende gennem luften og sprængte jer helt fredeligt og i god mening ind i banken på vejen hertil, røvede lige 3 millioner gylden i en ruf, satte jer helt fredeligt på en tilfældig Taverna og myrdede helt roligt og med god samvittighed 11 uskyldige mennesker, for ikke at tale om alle de...

Jamen, jeg ved virkelig ikke, hvad, jeg...det er mig helt ubegribeligt hvordan, men, jeg skal prøve at samle mine tanker, fortælle tingene som de virkelig gik for sig, men...

Og så skete miraklet. Det virkelige mirakel:

I netop dette øjeblik følte jeg nogen eller noget løfte mig op fra min knælende stilling, noget, noget ufattelig blødt og venligt og *barmhjertigt*, og jeg følte det som græd eller jublede mit hjerte, da de hænder, der løftede mig op, og som jeg på en eller anden uforklarlig måde vidste var den samlede menneskehed, begyndte at synge:

Din skyld er sonet, din skyld er borte, den kommer aldrig igen! Vi tilgiver, vi tilgiver dig alt, kom, kom til os, lad os skænke dig fred, lad os skænke dig frihed for alle tyngende bånd! Vi tilgiver, vi glemmer, vi velsigner dig! Lad lys og kærlighed omstråle dit hjerte, dit tunge tunge hjerte bliver let nu, fordi...Kom kom til os, stå sand for din frelser, stå sand for din Gud, hvilket navn du end giver Ham eller Hende! Vi kalder hende Kærlighed, vi kalder hende Tilgivelse, vi kalder hende Salighed. Kom, kom sand, kom til os...

Jeg vågnede nøjagtig fem minutter før min mobil ville have vækket os alligevel. Jeg lå i fosterstilling og tårerne strømmede ned ad mine kinder. Det var ikke sorg, men glæde, der randt så saligt. Jeg huskede ingen drømme, kun svage skygger. Noget med vand og stor glæde.

Jeg sukkede, slukkede alarmen så den forblev tavs, vækkede Margit, og pakkede tasken til vores lille miniferie i Venedig.

cpo 2020